

Протокол

№

гр. София, 26.01.2024 г.

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 69
състав, в публично заседание на 26.01.2024 г. в следния състав:
СЪДИЯ: Милена Славейкова

при участието на секретаря Валентина Христова, като разгледа дело номер **4218** по описа за **2023** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

След изпълнение на разпоредбите на чл.142, ал.1 ГПК във вр. с чл.144 АПК, на именно повикване в 10:30 часа се явиха:

ЖАЛБОПОДАТЕЛ „ПРОВАД СОЛАР“ АД, редовно уведомен, представлява се от адв. К., с пълномощно по делото.

ОТВЕТНИК ДИРЕКТОРЪТ НА ДИРЕКЦИЯ "ОБЖАЛВАНЕ И ДАНЪЧНО-ОСИГУРИТЕЛНА ПРАКТИКА" (ДОДОП) при ЦУ НА НАП – ГР. С., редовно уведомен, представлява се от юрисконсулт З., с пълномощно от днес.

Вещото лице В. Л. Г., редовно призован, се явява лично.

Вещото лице М. И. П., редовно призована, се явява лично.

СТРАНИТЕ (поотделно): Да се даде ход на делото.

СЪДЪТ счита, че няма процесуални пречки за даване ход на делото и

ОПРЕДЕЛИ:

ДАВА ХОД НА ДЕЛОТО

ПРИСТЪПИ към изслушване на комплексна съдебна техническа и икономическа експертиза (СТИЕ).

СНЕМА самоличността на вещите лица:

М. И. П. – българка, българска гражданка, неосъждана, без родство и дела със страните.

Предупредена за наказателната отговорност по чл. 291 от НК, обеща да даде вярно и безпристрастно заключение.

В. Л. Г. – българин, български гражданин, неосъждан, без родство и дела със

страните.

Предупреден за наказателната отговорност по чл. 291 от НК, обеща да даде вярно и безпристрастно заключение.

Вещото лице Г.: От името на комплексната експертиза заявявам, че поддържаме изготвената лично от нас и депозирана на 17.01.2024г. експертиза. Готови сме да предоставим допълнителните документи, които са получени на хартия, а електронно записаните предоставяме на диск, с копия за страните.

Уточнявам, че на стр. 16 е допусната техническа грешка. Вместо приложение 1, моля да се чете приложение 2.

Направихме посещение в офиса на дружеството „Провад солар“ в [населено място] на [улица]. Работата на фотоволтаичните централи (ФВЦ) се следи на компютър като се получават данните по интернет с отдалечен достъп, а на самата площадка, където е изградена ФВЦ, има два трансформаторни поста с необходимото оборудване, което генерира електричеството и всички кабелни връзки от цялата ФВЦ са свързани с тези трансформаторни трафопостове, които се намират на площадката в П..

От описаните на стр. 17 в експертизата като изискани документи, не ни бяха предоставени актове образец № 19. Беше ни предоставена цена на оборудване по позиции, но не ни беше предоставено времетраене на извършените монтажни работи, брой специалисти и заплатените трудови възнаграждения за отделните позиции. Беше посочено, че е извършено от подизпълнител. В количествените сметки е записано материали и вложен труд.

Адв. К.: Цената за монтажа, посочената в т. 4 от заключението ли е?

Вещото лице Г.: Това е сума, изчислена от вещите лица в размер на 38 610 лева. Не е стойност взета от предоставените документи, а е изчислена от вещите лица по статистически данни.

Вещото лице П.: Тази информация, която изискахме за вложен труд при монтажа, не ни беше предоставена. Подходът в експертизата за изчислението беше въз основа на броя работници, които са участвали, по средна цена в строителството на база справочници на СЕК към съответен период.

Адв. К.: Не оспорвам цената. Въпросът ми е, това ли би струвало, ако трябва да се монтира аналогична централа?

Вещото лице Г.: Относно как е получена сумата, на стр. 19 в първата половина е посочена таблица и описателна част как сме постигнали тази стойност.

Това е спрямо предоставените документи за изграждане на ФВЦ в този размер и на този терен към момента на изграждането ѝ. Ако трябва да бъде преместена тази ФВЦ, има значение къде ще бъде изградена, дали теренът е подготвен за изграждане, дали има изградени пътища до него, каква механизация ще участва. Едно изграждане до друго може да се различават по стойности, защото процесната ФВЦ е изградена в терен, който е бил използван по стопански начин и е бил сравнително готов. Той по принцип е увреден терен, който не е бил почистен предварително от стари пътища и съоръжения. Видимо от снимките е, че теренът е с лесен достъп и е близо до населено място.

Вещото лице П.: Считаю, че близостта на подстанция е от съществено значение, защото отдалечеността ѝ от терена би могло да увеличи стойността на ФВЦ. Подстанцията за процесната ФВЦ е на площадката при тях в П..

Вещото лице Г.: Когато се изгради ФВЦ се предполага, че експлоатационният ѝ живот

ще бъде на тази площадка и тя не е преместваем обект, за да се мести постоянно. В европейската практика има няколко казуса, при които се е стигало до демонтаж на процент или на цяла ФВЦ, но до това се е стигало не поради икономически интереси, а поради документални проблеми при изграждането или собствеността не е била уредена, където ще бъде изградена ФВЦ. Доколкото съм запознат, в Испания има казус, в който са се принудили близо 60% от ФВЦ да бъде демонтирана, защото е изградена в чужд имот без знанието на собствениците и те са поискали да бъдат възстановени правата им върху земята и тогава със съдебно решение е постановено да бъде премахната централата.

Ако е изминал целият експлоатационен живот на ФВЦ, тя може да бъде демонтирана, като соларните панели, които са основната част от нея, както и спрямо годината, в която ще се направи демонтаж и приетите изисквания за извеждане от експлоатация, те или ще бъдат бракувани, или ще бъдат предадени на рециклираща компания. В последните години е възможно да се рециклират излезлите от употреба слънчеви панели. Относно металната част - след 25 години живот, тя е от поцинковани метали, които са некорозивни, но при поставянето им в земята при набиване има и значение съставът на самата земя дали е основно пръст или със скални примеси в нея и при самото набиване дали са се получили деформации. Има значение и химичният характер на земята. В П. земята е силно засолена, което повишава ерозията на металните подземни части. Дали ще се използва металната част се преценява какво е нейното състояние, дали са започнали процеси на корозия или някакви други, които са започнали от природните условия на района и при решение дали да се подменят само панелите отгоре, или ще се демонтира цялостно би се взело решение към момента на годината, в която ще се извършва демонтаж, като се направи обстоен преглед на конструкцията и на нейното техническо състояние.

Общо заплатената стойност от “Провад солар” включва и разходите по управление и технически проект за изграждане на процесната ФВЦ. Тези разходи, ако елементите от ФВЦ бъдат пренесени на друго място, трябва да се повторят. Конструкцията е от разглобяем тип и може да бъде разглобена, защото няма твърди връзки тип заварка, а е чрез болтове и планки, което позволява разглобяването. Най-сериозен проблем при разглобяване е боравенето със соларните панели. Те са от стъкло, в което е изградена инсталацията от силиций, обградено от метална рамка. При доставка пристигат във фабрична опаковка и се разопаковат на самия терен. При фабричната опаковка се използват изискванията на самия производител, т.е. те се опаковат при определени условия в складово стопанство на производителя. Това се прави в една по-сигурна среда още във фабриката. При демонтаж е възможно да се получи увреждане на определено количество панели, дали поради изпускане, дали поради неправилно развиване на болтове, при което може да се счупи някой панел. Самият изпълнител на площадката е предвидил до 1% - 1,5% брак от доставените панели още при монтажа. Още при монтажа е предвиден процент, че може да бъдат дефектни или да не се борави правилно с тях. При евентуален демонтаж, когато се извършва опаковане в транспортна опаковка на самата площадка, средата не е така защитена, както във фабриката и може при самото опаковане да се получи увреждане. Затова сме завишили двойно процента, защото и при монтаж и при демонтаж е възможно да се повредят панели. Те се амортизират с всяка година като тяхното К. намалява. За много соларни системи се предвижда 0,6% увреждане годишно. Става въпрос за разреждане на самия кристал, от който се генерира количеството електроенергия. Може да са

зdrави, но след 25 години експлоатация, дори и в слънчев ден, да нямат необходимата мощност за производство на електроенергия.

Относно разносните за евентуален демонтаж на ФВЦ, когато няма твърди връзки, а е чрез планки и болтове. Тези болтове първоначално при монтаж се поставят от общи работници и се завиват до определена степен. След това техническо лице проверява и затяга всеки един болт. По същия начин при демонтаж, с необходимата последователност, трябва да се разхлабят болтовете, за да не се получи усукване или неравномерно напрежение при демонтажа, така че са необходими специални знания и инструменти за разглобяване.

Когато се изгражда подобна ФВЦ, тя пристига в контейнер в зависимост дали е с морски транспорт, дали ще е европейски производител, пристига опакован и трябва да се наеме логистична база и спрямо техническия проект да се отпускат панелите от логистиката до строителната площадка. Не се доставя директно на строителната площадка поради мерките за съхраняване и всеки ден се транспортират. Логистичната база не винаги може да бъде в близост до площадката. В случая е складирано в С. и от С. се изпращат до площадката. Посочили сме по какъв начин може да бъде транспортирана стоката. Самият аз съм участвал в логистични доставки на системи, които се складира в С., а се изграждат в П.. Относно разносните по демонтаж - трябва да знаем къде се намира новата площадка, дали има наклон, защото в процесния случай ФВЦ е на терен, който е почти без денивелация, докато много от ФВЦ се правят в полупланински масиви, с необходимото изложение без изградени пътища до тях. Може от една ФВЦ с една мощност и друга на две различни места да са с коренно различни стойности за изграждане. Като при разглобяването е необходимо да се прецени дали разглобените елементи ще се на новата площадка, или ще са на терен за временно складиране.

При евентуално разглобяване на тази конструкция има значение на коя година от експлоатационния живот ще бъде разглобена. Ако е към края на този период, ще бъде предадена за рециклиране. Ако е една-две години от изграждането, самата инсталация ще има необходимата стойност на елементите, от които е изградена, но дружеството ще изгуби всички разходи по издаване на разрешителни, проекти, изграждане на временни пътища за достъп на механизация и това прави демонтажът икономически неизгоден за дружество. То би го извършило в ранния експлоатационен живот само по принудителни причини. Ако са преминали 10-15 близо 20 години, при разглобяване или причината, поради която трябва да бъде преместена ФВЦ, ще се направи обосновка, технически преглед на инсталацията и дали да се използват тези панели, които са със значително изтекъл живот и отделно ще се прецени дали е целесъобразно икономически да се премести металната конструкция от едната площадка на друга.

Адв. К.: На елементите на тази ФВЦ към 01.01.2025 г. една стойност 100% при демонтажа без цената на проучване на терена би ли се запазила. В хипотетичен бъдещ момент 01.01.2025 г. би ли се променила цената на елементите, ако съоръжението се разглоби?

Вещото лице Г.: Като се има предвид, че тази ФВЦ е изградена през 2020 г., за 5-годишен период, до 2025 г., металната конструкция не би трябвало да е с корозивни процеси, ако не е със съмнително качество на използваните елементи. Тези елементи, които са подземно поставени, при тяхното изваждане, ще се прецени състоянието им. Соларните панели ще са в началото на своя живот и стойността им и тяхното К. не би се променило, но има значение какви са цените на пазара на подобни елементи към

2025 г. Цените на панелите постоянно се променят, както и цената на метала. Само преди година непоцинкована стомана беше 3,30 лева на килограм. Още година по-рано беше 1,26 лв. Имаме повече от 100% поскъпване само за година. Едно такова поскъпване би обосновало да се закупят продукти на по-ниска стойност. В момента цената на арматурното желязо е 1,88 лв., което е близо 45% поевтиняване на металите за една година. Цената на стоманата е силно варираща и има значение кога ще се вземе това решение. Всяка година излизат все по-нови технологии, като има значение дали ще бъдат допуснати свободно на европейските пазари китайски производители. Има търговска война между германски и китайски производители. Цената зависи и от търсенето.

Н. разделим въпроса на две части. От техническа гледна точка за 5-годишен период самите качества на соларните панели не биха се променили драстично. От икономическа гледна точка цената се регулира от пазара. Това е като всичко, което се продава втора употреба. За да продадете нещо, което е използвано, трябва да се съобразите с ценовите равнища в годината. От техническа гледна точка функционалността и К. не се променят, но от икономическа – да, те се променят. Затова посочих цените на стоманата, защото ако цената на стоманата е 3,30 лв. на кг, би се завишила цената на самата система и би довело до печалба. Ако има, както последната година, намаление, това би довело и до загуба. Зависи какви са цените на пазара и дали ще се намери купувач. Не можем да кажем предварително каква е стойността на конструкцията или отделните елементи от нея при евентуален демонтаж към даден бъдещ елемент.

За изграждане на ФВЦ се правят опити още от края на 60 години, но тогава те не са навлезли масово. Едва през последните 10-15 години започна масовото въвеждане, като България все още по-слабо ги въвежда и затова нямаме достатъчно практика какво се случва с тези централи. В различни части на света поради природни бедствия се е налагал демонтаж. Например тежка градушка уврежда новоизградена инсталация в САЩ, половин или година след нейното въвеждане и тогава е необходимо да бъде премахната и изградена отново. Затова сме написали, че към момента няма подобни казуси на икономическа обосновка за преместване на инсталация, освен ако това преместване не е принудително.

Адв. К.: С оглед на текста на Закона за собствеността, който регламентира дали една вещ е недвижим имот, или не, моля да ми отговорите към бъдещ фиксиран момент, цената на елементите, от които е съставена ФВЦ, би ли се променила, ако е изградена или разглобена и поставена на същото място, като елементите са насипно подредени. Цената променя ли се на елементите, ако конструкцията се разглоби и се подредят на същата площадка?

Вещото лице Г.: При извършения оглед на място установихме, че в процесната ФВЦ има два броя трансформаторни поста, които са преместваеми обекти, изградени в определена производствена база и поставени чрез кран върху бетонна площадка. Тези постове не са трайно прикрепени към площадката и със същата механизация могат да бъдат извозени и те не биха си променили стойността при тяхното извозване, самата стойност не би се променила. Към даден момент, независимо годината, а гледаме към една и съща дата като изградена и разглобена инсталация, не би се променила стойността, като има значение колко време след това тя ще продължи да бъде в разглобено състояние, тъй като продължава да се амортизира и има рискове при складирането да погинат елементи. Както е поставен въпросът от адв. К., към една и

съща дата, без да се влияем от пазара, ценови равнища и нови технологии, ако се използва от същия собственик тази соларна система, за него не би се променила стойността си. Затова на въпроса относно експлоатационната годност при разглобяване и преместване - първият отговор е ако се реализира соларната система на вторичен пазар и вторият - ако се използва от същия собственик без да се извършва продажба.

Адв. К.: Каква е средната цена на динамометричен ключ?

Вещото лице Г.: Има значение дали ще се закупи от местна железария, дали ще се ползва в сервиз за автомобили, дали за автомобили "М.", или за техническо използване на тези соларни конструкции. Много е широко понятието за стойност на динамометричен ключ. Ако отидем в "И." може би ще намерим и ключове за 15-20 лева. Понякога може да се получи като подарък към закупена стока – напр. велосипед. Ако се използва от лица с необходимото техническо образование, които си изкарват прехраната с тази дейност, те биха закупили по-скъп ключ, но колкото и да е скъп той ще е няколко стотин лева в зависимост от марката.

Относно обучение за работа с такъв ключ, зависи от дейността, която се извършва. Мога да ви покажа как да работите с него, но ако трябва да работя с него по двигатели на автомобили, няма да ме допуснат, защото не съм обучен за това, независимо че мога да боравя с такъв ключ. По същия начин е и при изграждането на ФВЦ. Не е трудно да се научи лице колко да затяга болта, но има техническо лице, което си поставя подписа, което носи отговорност спрямо този, който е работил с динамометричния ключ. Може и за 2 часа да се научи някой да работи с такъв ключ.

Адв. К.: При изграждането на ФВЦ с мощност 10 kW и при такава с 4 kW, какъвто е настоящият случай, за поставянето на панелите процесът сходен ли е, или се изисква по-специфична работа за по-голяма централа?

Вещото лице Г.: В зависимост от мощността на ФВЦ се използват различни панели и не е реципрочо да кажем, ако е 5 MW са необходими толкова панели, а ако е 10, означава по две. Спрямо различните посочени мощности разликата е единствен във времето за изграждане и броят панели, които ще се поставят. Ще се увеличи времето за монтаж на голяма ФВЦ, защото се извършват едни и същи операции, които са постоянно повтарящи се.

Адв. К.: Нямам повече въпроси.

Юрисконсулт З.: По отношение на отговор на въпрос 4 на стр. 22 – означава ли, че съгласно ЗУТ при новото монтиране на старата инсталация се създава нов строеж?

Вещото лице Г.: За да бъде изградена тази ФВЦ са необходими разрешителни за нейното изграждане и при евентуално преместване от един на друг терен трябва да се направи нов проект, където ще бъде изградена, с нови разрешителни за терена и съгласуване с институциите, което означава нов строеж по смисъла на ЗУТ.

Юрисконсулт З.: От отговорите на повечето въпроси оставам с впечатление, че ФВЦ представлява съвкупност от електронни фотоволтаични панели, носеща метална конструкция, сглобки, кабели, бетонни постове, бетонови пети и бетонови плочи. Когато отговаряте на въпросите за разходи по разглобяване и преместване, имате ли предвид стойността на действията по разрушаване на тази бетонна плоча и тези бетонови пети, които очевидно са

на площадката, на която са самите фотоволтаични панели?

Вещото лице Г.: В приложение 2 е предоставен снимков материал от огледа. Двата трансформаторни поста са преместваеми обекти, поставени върху предварително изградени бетонни площадки, които са с размер на трансформаторните постове. Това е на стр.6, снимка 12. Вижда се, че около самия трансформаторен пост няма бетонна площадка, т.е. бетонът не е значително количество. А относно бетонните пети, те са само в края на всяка една редица от соларни панели. Може да се види на снимка 8 и 9 на стр. 4. Бетонните пети не могат да бъдат използвани повторно, но тяхното количество е незначително, защото се намират само в двата края за допълнително укрепване. Всички други пилоти са забити в земята чрез механизация. Излетият бетон на площадката като обем е незначителен спрямо общата ѝ площ. В конкретния случай се използва стар увреден терен, който не е бил почистен за монтаж на соларната система, а самото набиване на пилотите е ставало или директно в земята, или в стара асфалтова настилка. Затова в началото казах, че теренът е предоставен увреден и след демонтаж ще бъде в същия увреден вид без рекултивиране. Ще останат незначителни бетонни елементи, които са били изградени към соларния парк и дори тяхното премахване ще бъде включено към рекултивирането. През терена продължават да преминават тръбни инсталации, които все още се използват за транспортиране на солна емулсия от сондажите.

Юриконсулт З.: Считам, че уточняващите въпроса на адв. К. бяха зададени некоректно, тъй като въпрос 8.4 има предвид да се извърши съпоставка на стойността на инсталацията, която веднъж е била монтирана, след това е демонтирана и преместена, т.е. премахната от това място и монтирана на ново място. Нямам други въпроси към експертизата.

Съдът по доказателствата

ОПРЕДЕЛИ:

ПРИЕМА и прилага заключението по комплексната СТИЕ.

На вещите лица да се изплати възнаграждение по внесените от жалбоподателя и ответника депозити по 800 (осемстотин) лева на всяко от вещите лица.

Издадох се 2 броя РКО всеки от тях за 800 (осемстотин) лева и се връчиха на вещите лица Г. и П..

Вещото лице Г.: Представям справка-декларация за действително извършени разходи по изготвяне на експертизата.

Вещото лице П.: Представям справка-декларация по сторените разноски по изготвяне на експертизата.

Адв. К.: Бях поставил допълнителни въпроси, за които сме платили 400 (четиристотин) лева допълнителен депозит. Ако вещите лица са се запознали със счетоводството на дружеството, може ли да отговорят?

Вещото лице Г.: Относно тези въпроси, единствено не сме изнесли отговорите в заключителната част, но има обсъждане в констативно съобразителната част.

В приложение 1 към СТИЕ от стр. 1 до 3 са посочени взаимовръзките между отделните търговски дружества. В т. 1 на констативно съобразителната част са посочени договорните отношения и какви са връзките между всички посочени търговски дружества. Допълнително сме направили посещение в счетоводството на “Провад солар” и сме представили документите, че ФВЦ е заведена в счетоводните регистри на “Провад солар” и те издават фактури на “П.” за продадена електрическа енергия. В самите договори е записано, че излишната електроенергия, която се генерира, ще бъде продавана на свободен пазар. При извършените посочения и по документите по делото, не е установено да се продава излишна електроенергия. Т.е. всичката е закупена от “П.” и е заплатена на “Провад солар”. Начисляват се амортизации на ФВЦ от “Провад солар” и в допълнително представени документи ни е предоставено извлечение за амортизационен план. В констативно съобразителната част считам, че напълно е отговорено на допълнително поставените въпроси с молба от 01.12.2023 г. Това са т. 7 и т. 8 от констативно съобразителната част на експертизата.

Адв. К.: Считам въпросът изяснен и моля делото да не се отлага.

СЪДЪТ

ОПРЕДЕЛИ

ПРЕДОСТАВЯ възможност на жалбоподателя в 7-дневен срок, считано от днес, да представи доказателства за довнесен депозит в размер на 4030 (четири хиляди и тридесет) лева за днес приетата комплексна експертиза съобразно справки-декларации, представени от вещите лица в днешното съдебно заседание.

ПРИЕМА доказателствата, послужили на вещите лица за изготвяне на днес приетата експертиза.

СЪДЪТ освободи вещите лица.

Адв. К.: Представям доказателства, представляващи последващи фактури за продажба на електричество на тези, които са налични по делото, с копие за ответника.

СЪДЪТ по доказателствата

ОПРЕДЕЛИ:

ПРИЕМА представените от адв. К. писмени доказателства.

СТРАНИТЕ (поотделно): Нямаме други доказателствени искания.

С оглед липсата на други доказателствени искания от страните и като намери делото за изяснено от фактическа страна, СЪДЪТ

ОПРЕДЕЛИ:

ДАВА ХОД НА ДЕЛОТО ПО СЪЩЕСТВО

Адв. К.: Позовавам се нормите на чл. 9, ал. 2 т. 4 от ЗДДС вр. чл. 25, ал. 3, т. 6 от ЗДДС и на чл. 70, ал. 3, т. 4 ЗДДС като считам, че същите имат съществено значение за решаване на делото, дори и в случай да приемете, че не става

въпрос за движими вещи. Това пояснение го правя алтернативно като поддържам основната теза. Моля за срок за писмена защита. Претендирам разноските по делото по списък, който сме представили плюс допълнително определения депозит за експертизата.

Юрисконсулт З.: Считам жалбата за неоснователна и моля да я оставите без уважение и да потвърдите обжалвания ревизионен акт като законосъобразен и правилен. Считам, че експертното заключение, прието днес, установява, че не са изпълнени критериите, които са зададени от Европейската комисия и СЕС за преместваем обект по отношение на процесната ФВЦ. Моля в случай, че потвърдите РА, в полза на директора на ДОДОП да бъде присъдено юрисконсултско възнаграждение, чийто размер е уточнен в писмена защита, депозирана по делото от процесуален представител на директора. В случай, че отмените РА въз основа на новопредставените от жалбоподателя доказателства, моля да вмените разноските в негова тежест.

СЪДЪТ предоставя на двете страни 14-дневен срок от днес за писмени бележки и обяви, че ще се произнесе с решение в законоустановения срок.

Протоколът е изготвен в съдебно заседание, което приключи в 11:37 часа.

СЪДИЯ:

СЕКРЕТАР